

Asia: VN/34526/2022

Lausuntopyyntö luonnokseksi ympäristöministeriön asetukseksi rakentamisen suunnitelmamallien ja viranomaiskatselmusten sisällöstä

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne asetusluonnoksen pykälistä 4, 5, 7 ja 8 sekä liitteistä 1 ja 2.

Rakentamislain 1 §:n 3 momentin mukaan osaan puolustushallinnon rakentamiskohteista ei salassapitosyistä haeta lain tarkoittamaa rakentamislupaa eikä niissä suoriteta asetuksen 3 luvussa tarkoitettuja rakennusvalvontaviranomaisen suorittamia katselmuksia. Asetusluonnoksen 1 §:ssä (soveltamisala) puolustuspoikkeusta ei erikseen käsitellä, mutta puolustusministeriö katsoo, että mikäli lain tarkoittamat puolustuspoikkeuksen edellytykset täyttyvät, laki ei velvoita noudattamaan asetusluonnoksen säädöksiä miltään osin. Vastaavasti rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain (431/2023) 1 §:n mukaan tietojärjestelmään toimitettavien ja tallennettavien tietojen, kuten suunnittelumallien käsittelyyn liittyy vastaava poikkeus. Näissä tapauksissa vastaavia tietoja ylläpidetään erillisissä tietojärjestelmissä ja viranomaisvalvontaa vastaavaa tarkastustoimintaa suoritetaan omavalvontana.

Huomionne asetusluonnoksen pykälistä 5 ja 6.

Puolustusministeriö pitää hyvänä ratkaisuna sitä, että asetus ei olisi tietomallin osalta velvoittava, vaan asetusluonnoksen 5 §:n mukaan rakentamisluvan hakijalle jäisi mahdollisuus päättää tiedon toimittamisen tavasta tietomallin sijaan koneluettavana tietona. Pieniin, teknisluontoisiin tai muutoin vähäisiin rakentamiskohteisiin ei puolustusministeriön näkemyksen mukaan ole kaikissa tapauksissa tarkoituksenmukaista laatia tietomallia. Esimerkkejä tämän tyyppisistä rakentamiskohteista puolustusministeriön hallinnonalalla ovat muun muassa väliaikaiset väistötilat, kevyet katokset ja rakennelmat, kuten sääsuojat, mastot sekä maa- vesi- ja ympäristörakenteet, kuten laiturit, aallonmurtajat ja maavallit. Tällaisia voivat olla myös edellisiin liittyvät korjaus- ja muutostyöt.

Huomionne asetusluonnoksen pykälistä 9 ja 10 sekä liitteistä 3 ja 4.

Ei lausuttavaa.

Huomionne pykälistä 13 ja 14.

Ei lausuttavaa.

Tulisiko asetuksessa säätää rakennusten geometriasta tarkemmin?

Ei lausuttavaa.

Muut huomionne asetusluonnoksen pykälistä.

Ei lausuttavaa.

Rakennuksen ydintiedot

Onko listassa listattu riittävästi viranomaisten tarvitsemia tietoja?

Kyllä

Onko liitteistä tai asetuksen pykälistä jäänyt pois keskeinen viranomaisissa tarvittava tieto? Onko liitteistä tai asetuksen pykälistä jäänyt pois keskeinen viranomaisissa tarvittava tieto?

Kyllä

Mikäli vastasitte edelliseen kyllä, kertokaa mikä tieto puuttuu sekä miksi ja mihin sitä tarvitaan? Jättäkää vastaus tyhjäksi mikäli ette vastanneet kyllä.

Liitteistä ei selviä, millaisilla järjestelmillä koneluettavia tietoja olisi tarkoitus tuottaa, kerätä ja käsitellä. Koneluettavuuden käsitettä on esitetty selvennettäväksi ja tässä yhteydessä on nimetty vain yksi tiedostomuoto (PDF). Vastaavia laajasti tunnettuja ja avoimia standardeja tiedon jakamiseen ovat muun muassa HTML, XML, CSV, JSON, SVG, ODF ja ODT. Lisäksi vastaavia yleisesti käytettyjä ja tunnettuja mutta ei täysin avoimia ovat esim. RTF, DOC/DOCX, INDD, AI ja EPS.

Puolustusministeriö esittää harkittavaksi, tulisiko asetuksella määritellä useampi (mieluiten avoin) standardi, jota kuntien ja Ryhdin järjestelmät tukevat. Puolustusministeriön näkemyksen mukaan yhteensopivien tiedostomuotojen määrittely ja ohjeistus tulisi vaihtoehtoisesti jättää kaikilta osin esimerkiksi alueellisille rakennusvalvontaviranomaisille.

Asetusluonnoksessa on ehdotettu, että IFC-muotoisen tiedoston vähimmäisversio olisi 4.3. Huomionne IFC:n versiosta.

Ei lausuttavaa.

Tulisiko jostain tietomallin osasta, rakenteesta tai tiedosta olla tarkempaa sääntelyä tai ohjeistusta?

Ei lausuttavaa.

Muut huomiot

Huomionne asetuksen perustelumuihiosta.

Ei lausuttavaa.

Muut mahdolliset huomionne.

Asetuksella säädettäisiin rakentamislupahakemukseen liitettävien suunnitelmamallien tietosisällöstä sekä niiden sijaan toimitettavien koneluettavien tietojen sisällöstä. Lisäksi asetuksella säädettäisiin viranomaiskatselmuksista rakennetun ympäristön tietojärjestelmään toimitettavien tietojen sisällöstä ja koneluettavien tietojen muodosta.

Puolustushallinto (puolustusministeriö ja Puolustusvoimat) on lähtökohtaisesti käyttämissään tiloissa vuokralaisena eikä näin ollen toimi rakennushankkeissa hankkeeseen ryhtyvänä tai rakentamislupien hakijana. Suunnittelun ja rakentamisen prosesseista vastaa keskitetysti VM:n hallinnonalalla toimiva Puolustuskiinteistöt-liikelaitos. Puolustusministeriöllä ei siten ole lausuttavaa asetusluonnoksella säädettävistä yksityiskohtaisista vaatimuksista. Yleisellä tasolla voidaan kuitenkin todeta, että puolustusministeriö kannattaa toimenpiteitä, jotka edistävät rakentamisen laatua, digitalisaatiokehitystä, tiedonhallintaa ja prosessien tehokkuutta.

Puolustusvoimia koskevien puolustuspoikkeuspykälien soveltamista ei erikseen käsitellä asetusluonnoksessa tai sen perustelumuihistiossa. Puolustusministeriön näkemyksen mukaan tähän liittyvät käytänteet ovat kuitenkin hyvin vakiintuneita. Koska kyseessä on lisäksi rakennusalan säädöskokonaisuuteen nähden varsin marginaalinen, vain yhtä valtionhallinnon alaa koskeva poikkeus, puolustusministeriö ei näe tarvetta käsitellä asiaa laajemmin asetuksessa tai sen perustelumuihistiossa. Asia on kuitenkin syytä tiedostaa asetuksen valmistelun yhteydessä.

Niissä tapauksissa, joissa puolustuspoikkeusta ei sovelleta, puolustushallinto toimii säädösten mukaisesti. Puolustushallinto laatii rakennushankkeiden suunnitelmat Puolustuskiinteistöjen konsernipolitiikan mukaisesti pääsääntöisesti 3D-mallintamalla tietomallimuotoisesti, joten hallinnonalalla on valmius toimittaa tarvittavat tiedot tietomallina tai koneluettavassa muodossa.

Nyholm Hanna
Puolustusministeriö

Einola Tuukka
Puolustusministeriö